

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 22.

V Ljubljani, 1. rženega cveta 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Vprašanje o razdeljenem in nerazdeljenem pouku. — Naš denarni zavod. — Učiteljevo delovanje izven šole. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Inserati.

Vprašanje o razdeljenem in nerazdeljenem pouku.

Na »Zavezinem« zborovanju nam bo razpravljati tudi o tem vprašanju. Naše učiteljstvo je že govorilo na skupščinah svojih okrajnih učiteljskih društev in se je izreklo iz večine za nerazdeljeni čas pouka. Naša dolžnost je, da premotrimo to vprašanje od svetle in tudi od solnčne strani, preden se definitivno odločimo za ali proti. Glavno poročilo o tem aktualnem vprašanju nam poda na »Zavezini« skupščini tovariš Ignacij Šijanec, katerega članek smo priobčili že v zadnji številki. Danes prijavljamo dva nasprotna glasova, enega s Kranjskega, drugega s Štajerskega. To je dokaz, kako resno se zanima učiteljstvo za važna vprašanja, ki segajo živo v naš šolski ustroj.

I.

Glas s Kranjskega slove:

Slovensko — ali recimo bolje — avstrijsko učiteljstvo stoji liki Herkul na razpotju. Ne ve, kam bi krenilo — ali na levo ali na desno. Na enem kažipotu se blešči stari napis: Razdeljen celodnevni pouk, a na drugem pa vabi v neznan teren novi napis: Nerazdeljeni celodnevni pouk.

Ker so nam menda dovolj znane vse poti in stezice onega dela sveta, kjer se blešči stari napis — saj se izprehajamo po teh potih in stezicah že skoro 27 let — si hočemo ogledati natančneje — čez plot namreč — novi teren, vabeč nas z mamljivim napisom: Nerazdeljen celodnevni pouk.

§ 15. novega šolskega in učnega reda z dne 29. septembra 1905, št. 13200, — oprosti naj se nam, da citujemo nemško, zakaj Slovenci menda na eksistujemo v ravnopravni Avstriji, kjer imamo znani člen 19. drž. osnovnega zak., ter slovenska izdaja novega šolskega in učnega reda še ni zagledala belega dne — se glasi:

Der Unterricht an der Volksschule ist in der Regel ganztägig. — Die Einführung des Halbtagsunterrichtes darf nur in einzelnen Fällen auf wohlbegründetes Ansuchen der Vertretungen der eingeschulten Gemeinden oder der Ortsschulbehörde

in Verhandlung genommen werden, wenn die Unterrichtsbedürfnisse und die wirtschaftlichen Verhältnisse der Bevölkerung, die Weg- und Witterungsverhältnisse des Schulsprenghles und seine Ausdehnung die erbetene Schuleinrichtung als notwendig erscheinen lassen.

Die Bewilligung erteilt die Landesschulbehörde nur an ein-klassigen Volksschulen oder in den unteren Klassen mehrklassiger Volksschulen auf dem Lande insbesondere dann, wenn die notwendige Erweiterung oder Vermehrung der Lehrzimmer mit einer drückenden Belastung der Leistungspflichtigen verbunden wäre. Sonst darf der Halbtagsunterricht nur als vorübergehende Abhilfe in ausserordentlichen Fällen eingeführt werden.

§ 59. An allen Tagen, die nicht als Ferialtage bestimmt sind, ist zu unterrichten. — Beim ganztägigen Unterrichte haben regelmässig in jeder Woche zwei Nachmittage oder ein ganzer Tag, in der Regel der Nachmittag am Mittwoch und am Samstag oder der Donnerstag frei zu bleiben. Die durch den Lehrplan festgesetzten wöchentlichen Unterrichtsstunden sind auf die übrigen Wochentage möglichst gleichmässig, und zwar derart zu verteilen, dass auf die Vormittage die grössere, auf die Nachmittage die kleinere Stundenzahl entfällt.

Zwischen dem Vormittags und Nachmittagsunterricht ist eine angemessene Mittagspause freizulassen, während der den entfernt wohnenden Schulkindern der Aufenthalt im Schulhause zu erlauben ist. — Wie die Unterrichtsstunden beim Halbtagsunterrichte zu verteilen sind, bestimmt die Landesschulbehörde.

§ 60. Die Landesschulbehörde kann auf wohlbegründetes Ansuchen der Vertretungen der eingeschulten Gemeinden, oder der Ortsschulbehörde die Einführung des ungeteilten Vormittagsunterrichtes an einzelnen Volksschulen bewilligen, wenn die sanitären und wirtschaftlichen Verhältnisse des Schulsprenghles, seine Ausdehnung sowie die örtlichen Weg- und Witterungsverhältnisse die erbetene Schuleinrichtung als notwendig erscheinen lassen.*) — In den Städten darf die Landesschulbehörde den ungeteilten Vormittagsunterricht nur für die heisse Jahreszeit einführen. — Darüber hinausreichende Ermächtigungen zur Einführung des ungeteilten Vormittagsunterrichtes erteilt das Ministerium für Kultus und Unterricht von Fall zu Fall. — Beim ungeteilten Vormittagsunterrichte hat der schulfreie Wochentag zu entfallen. —

Razvoj ljudskega šolstva v Avstriji je jako jako zanimiv. Kdor se količkaj zanima za avstrijsko ljudsko šolstvo, lahko trdi, da se v Avstriji gotovi faktorji prav dobro zavedajo lakoničnega pregovora velike cesarice Marije Terezije: »Die Schule ist ein Politikum«. — In ta faktor

*) Slični § 15!

je v Avstriji — klerikalizem. — Odkar obstoja moderni šolski zakon — Hasnerjev namreč — vidimo, kako dosledno in vstrajno, javno in skrito se bojuje klerikalizem za šolstvo. Porablja sicer vsa mogoča sredstva, držeč se priznane gesla: »Namen posvečuje sredstva«, da doseže svoj namen. — Do sedaj se mu pač še ni posrečilo doseči posebnih uspehov v tem oziru, a ker klerikalizem ni ravno izbirčen v svojih sredstvih, izkuša sedaj na drug način doseči svoj namen. In učiteljstvo naj si samo, prostovoljno, a nevedoma izkoplje svojo jamo, pripravi samo zanjko, da se vanjo vjame.

In taka vada je ravnokar citirani zakon.

Svetovno znano je, da specialno Avstrija nima nikakih sredstev za povzdigo šolstva. Za vse drugo dobe v Avstriji kjer dela politiko trifolij: aristokracija, klerikalizem in militarizem, dovolj denarja, le za šolstvo sploh ni dobiti nikjer denarnih sredstev in denarnih virov. A o tej točki ne maramo danes razpravljati dalje. —

Svetovnoznano je dalje, da primanjkuje leto za letom več učiteljstva, in to zaradi sijajnih plač, odgovarjajočih § 55. — In trdimo lahko, da v doglednem času doživimo, da bodo moške učne osebe funkcionirale le še kot voditelji na večrazrednicah.

Ali to pomanjkanje učiteljstva nikdar ne zadržuje vehementno naraščajočega naraščaja avstrijskih prebivalcev.

Ker pa klerikalizem predobro ve, da se bo le toliko časa obdržal na površju in bo imel vodilno vlogo, dokler ostane ljudstvo na najnižji stopinji duševnega nivoja, izkuša zadržati njegov razvoj v gotovih mejah. In v dosego tega svojega namena se bo kaj pridno posluževal ravnokar omenjenih paragrafov.

Obče znano je, da je internacionalnemu klerikalizmu vzor šole — poldnevni pouk, zakaj »zum Kartoffelpflücken braucht man keine Schulen«. In marsikdo se še spominja onih zanimivih sej kranjskega deželnega zbora, ko se je povodom proračunske razprave o šolstvu zahtevalo ravno od klerikalcev, da se lahko izogne prevelikim žrtvam za šolstvo spoldnevnim poukom. Lahko bi navedli marsikaj iz onih govorov, a postali bi preobširni. —

In ravno § 15 novega šolskega in učnega reda govori tako lepo v prilog klerikalcem, zakaj poldnevni pouk se uvedi povsod tam, »wenn die notwendige Erweiterung oder Vermehrung der Lehrzimmer mit einer drückenden Belastung den Leistungspflichtigen verbunden wäre«. In da se naše »dobro ljudstvo« zaradi večnega klerikalnega hujskanja brani z vsemi štirimi vsaki razširjati šole, stoji pribito.

In kaj pa je celodneven nerazdeljeni šolski pouk? V lepši obleki oblečeni poldnevni pouk. To pa pove več kakor celi folijanti. V slepilo vsemu učiteljstvu se pa navaja cela legija vseh mogočih higijeničnih predsodkov, ki govore za tak nerazdeljen šolski pouk, riše se učiteljstvu vse one dobrote, ki jih bo užival on in otroci vsak prost popoldan itd. Molče pa o tem, da se z uvedbo takega pouka zadrži mahoma vsako razširjanje že obstoječih sedanjim razmeram nezadostujočih šolskih stavb. Zakaj kakor hitro se uvede »moderne poldnevni« ali lepše rečeno »nerazdeljen celodnevni pouk« v prenapoljenih razredih, recte šolah, bodo zadostovali ti prenapolnjeni razredi svojim nalogam. Razredi se bodo razdelili, nekaj jih bo hodilo dopoldne, a ostali pa

popoldne. In zagonetka »o razširjati dotične šole« je tako rešena. Pa mirna Bosna!

To našo trditev si upamo s konkretnimi slučaji podpreti. —

A past je še bolj vabljal Avstrijski šolski zakon predpisuje, da se lahko vsakemu ljudskošolskemu učitelju naloži do 30 ur pouka.

Kakor pa znano, primanjkuje dandanes v Avstriji ljudskošolskega učiteljstva na vseh koncih in krajih. In naša modra vlada si bo znala ravno s pomočjo citiranih paragrafov pomagati iz te zadrege na sledeči način: Kjer bo uveden moderni poldnevni pouk, bo imel učitelj popoldne prosto. — Da pa ne bo postopal, kar bi bilo jako izpodtakljivo za naše ljudstvo in prečastito duhovščino, ga bodo vpregli še popoldne. Ako bo pa slučajno ta pouk presegal število 30 ur tedensko, dobi dotična učna oseba ono »predpisano nagrado*« ki bo veliko manjša, kakor pa plača še enega učitelja. In naši z delom »preobloženi« c. kr. okr. šol. nadzorniki bodo rešeni one moreče skrbi, kje dobiti učnih oseb. Potem se bodo vsaj lažje posvetili svoji lastni naobrazbi!

To je v kratkem očitana perspektiva nerazdeljenega celodnevnega šolskega pouka. Vse drugo, kar navajajo zagovorniki v prilog temu pouku, je le okrasek.

Kdor se pa hoče še natančneje poučiti, kake dobrote ga še čakajo z uvedbo modernega poldnevnega pouka, naj zvesto prečita pasus: »Im V. Abschnitte«, str. 137, kakor tudi § 213. novega šolskega in učnega reda, štr. 129, brošure »Das Reichsvolksschulgesetz etc«, izdane na poziv ministrstva za uk in bogočastje. II. izdaja Schulbücher-Verlag, Wien 1906. Cena 70 h.

II.

S Štajerskega smo prejeli tale članek:

V učiteljskih krogih zadnji čas z vso vnemo razpravljajo o vprašanju glede razdeljenega in nerazdeljenega pouka. »Učit. Tovariš« je priobčil v zadnji številki daljši članek, ki ga je spisal v prilog nerazdeljenemu pouku tovariš I. Šijanec. V dotičnem članku se je tudi posebej naglašalo, da bi se kmetiški stan za primanjkujoče mu delavske moči mogel odškodovati izdatno na ta način, ako bi bili otroci v šoli le dopoldne, dočim bi bili popoldne doma — delavci. Na ta način, bi se kmetiškemu stanu bojda olajšal tudi šolski obisk in otroci bi se ne odtujili preveč domu. Temu primerno se zaključuje dotični članek s postulatoma: »V naše šole nerazdeljeni čas pouka, to je, samo dopoldanski pouk vsaj čez poletje, če ne že vse leto!« — Tudi drugi časopisi so prinesli svojedobno tozadevne članke, spisane seveda brez izjeme v zmislu aktualnosti, ki so tekmovali med seboj v naštevanju raznih resničnih in namišljenih prednosti, ki bi jih imel nerazdeljeni pouk. Ali kakor ima vsaka reč — osobito novotarije — poleg dobre tudi svojo slabo stran, pravtako tudi pri nerazdeljenem pouku ni vse zlato, kar se sveti. Dasi so ga tuintam za poizkušnjo uvedli ter je mnenje učiteljev dotičnih šol v tej zadevi doslej ugodno, vendar še s tem ni rečeno, da bi moralo sedaj vse učiteljstvo v ogenj zanj, preden ni dovolj in vsestranski premislilo in pretehtalo tudi njegovih pomanjkljivosti, oziroma senčnih strani.

Proti uvedbi nerazdeljenega pouka govori od učiteljev samih priznana dejstvo, da se ne da izvajati dosledno skozi

*) Na Dol. Avstrijskem že prakticirajo na ta način. In Dol. Avstrija je eldorado klerikalizma. Op. pis.

vse šolsko leto, temveč le par mesecev v poletnem tečaju, ker ni po zdravi človeški pameti nič drugega kakor polovičarstvo. V poletnih mesecih bi bil nerazdeljen pouk priporočljiv predvsem zaradi vročine. Toda čim se počitnice začno s 15. julijem in trajajo do 15. septembra, kakor namerava splošno odrediti c. kr. dež. šolski svet v Gradcu, tedaj neha, dejal bi, poglavitni vzrok za uvedbo nerazdeljenega pouka, in perečemu vprašanju o njem, ki vznemirja dandanes pedagoški svet, se odlomi ost. Sicer pa je učiteljstvo imelo tudi dosihdob pripomoček zoper preveliko vročino — vročinske počitnice. Čim je toplina dopoldne dosegla v razredu 20° C, je izostal po ukazu šolske oblasti popoldnani pouk. Nasprotnik temu ukazu ni bil menda noben učitelj.

Kar se pa tiče uporabljanja učencev pri kmetiškem delu, bi se moralo učiteljstvo držati dosledno načela: Otrok ni in ne sme biti delavec! Potrebno je sicer za čvrsti razvoj njegovega telesa, da opravlja lahka dela in vadi telo, a kdo more jamčiti, da bi pogodili starši vselej pravo mero in ne začeli končno otrokom odkazovati pretežkih, fizičnemu razvoju škodljivih del. In še nekaj mora učiteljstvo uvaževati! Kako pogosto se slišijo pritožbe zaradi nerednega šolskega obiskovanja, ki mu je vzrok edinole domače delo, le redkoma bolezen otrokova! Kolikokrat se mora učitelj unevoljiti in hudovati nad učenčevo nerazpoloženostjo za pouk, ker je zaradi dela prejšnji dan ali zjutraj pred poukom telesno še izmučen, kar mu drži v kladi tudi duha, da ne more sveže delovati! Ali ni istina, da tudi nam — odraslim — ni posebno mar duševnega dela, kadar smo telesno upehani? In je li mar pri otroku drugače? Dovzetnost in zanimanje za pouk sta pri upehanih učencih dosti manjša kakor pri svežih in izpočitih, to je aksiom! Če torej učiteljstvo samo hoče pripomoči v to, da se učenci odslej še bolj kakor doslej prezgodaj vprezajo v delo, tedaj si hoče na tak način tudi samo onesigurati, oziroma zmanjšati učne uspehe!

Upajmo, da bodo glede uporabe otrok pri delu že starši sami storili dovolj tudi pri nadalje obstoječem razdeljenem pouku in bodo pravo mero še marsikrat prekoračili. Saj so tudi dosedaj pri obstoječih razmerah često izkoriščali ubogo slabotno deco kot dorasle krepke delavce. In kake so bile posledice?

Navedem le en slučaj. Imel sem v razredu 11letno deklico, ki se mi je začetkom avgusta v šoli jako klavrno držala. Na moje vprašanje, kaj je vzrok njeni pobitosti, mi je povedala, da je morala doma tri dni mlatiti, ker niso mogli dobiti druge delavke, in da ji je hudo obolel želodec. Pretekli so tedni in meseci, preden je zopet ozdravela. To gotovo ni edini slučaj, in pedagog, ki bi take nedopustnosti s kateregakoli stališča hotel zagovarjati, bi ne bil pravih nazorov. Otrok bodi v tej dobi učenec — ne pa težak. Kakor ima priden dijak dovolj posla, ako hoče dobro napredovati, tako tudi ljudskošolski pouk stavi osobito dandanes na učenca dovolj zahtev, da ga ni treba oblagati še z drugimi težavnimi posli. Skoraj smešna pa je trditev, da naj bi ravno šolarji rešili kmetiški stan propadanja zaradi primanjkujočih delavskih moči.

Pri kmetijstvu služi otrok v šolski dobi najbolj kot pastir ter po večini opravlja tudi samo ta posel. Pustimo mu to idilo! Poleti največkrat že zgodaj vstane ter napase živino, preden mu je iti v šolo. Kakor hitro bi pa pri nerazdeljenem pouku moral odhajati z doma že okolo 2 uri bolj zgodaj kakor sedaj, tedaj za pašo zjutraj ne bo več na razpolago, in kmet

si bo moral preskrbeti za ta čas posebnega pastirja. Upravičeno dvomim, da bi bil s tem zadovoljen.

Zahtevo po uvedbi nerazdeljenega pouka podpirajo tudi s tem razlogom, da si otrok naloži opoldne želodec, potem pa nastane zaradi prebavljanja v njegovih možganih anergija in je torej več ali manj nesposoben za pouk. Znabiti se pojavlja ta duševna mrtvičnost pri učencih v mestih in deloma tudi v trgih, pri nas na kmetih tega pač ne opazujemo. Zakaj ne? Otroke, ki jim je možno iti opoldne domov obedovat, lahko preštejemo skoraj na vsaki kmetiški šoli na prste. Ti torej ne morejo priti v poštev. Obratno se pri nas na kmetih — in baš kraji na kmetih morajo biti pri tem vprašanju merodajni — otroci v opoldnjem odmoru razvedrijo in iztelovadijo ter so popoldne jako brihtni in dovzetni za pouk, tudi v poletnih mesecih, izvzemši seveda pasjednevno vročino. Kar pa se tiče nas učiteljev samih, pa se itak že zaradi naše »mastne« plače in dandanes vladajoče draginje živil preveč ne »bašemo«, osobito ne, ker nam je znan stari rek: plenus venter non studet libenter!

Pač pa se moramo ozreti na tem mestu na nekaj drugega. Dočim so namreč otroci ob dosedanjih razmerah dobivali zjutraj pred odhodom vsaj pošten zajtrk, bi ne mogli biti pri nerazdeljenem pouku deležni niti te dobrote. V mislih imam bolj oddaljene, bližnji so navadno v veliki manjšini. Malokatera mati gre zjutraj tako rano kuriti, da bi bil vsak dan redno že do 5., oziroma do 6. ure lahko zajtrk na mizi. Da je to istina, se lahko uverimo križev teden, ko otroci že pred šesto uro dospejo v cerkev, pozneje pa gredo naravnost v šolo. Večina jih odide z doma brez gorke juhe v želodčku. Kake posledice ima sedenje v šoli na tešči želodec, opazujemo lahko tudi po onih šolah, kjer za svoj poklic »goreči« gospodje veroučitelji pred bližajočo se izkušnjo iz veronauka, oziroma pred izpovedjo otroke že pred 7. uro zjutraj citirajo v šolo ter jih potem do 9. ure neprekinjeno pripravljajo za svoj predmet. Kakšen hasek pa imamo od teh ubožcev? Prav nobenega! Ne tajimo resnice! Duševno in telesno upehani nam pozneje pri pouku zdehajo in dremljejo, često tudi omedlevajo in bljujejo, dasi doma niso ničesar zaužili. Drugačne so seveda razmere v trgih in posebno v mestih, kjer imajo otroci bliže v šolo in obratno. In mi, učitelji na kmetih, ki imamo tako slabe izkušnje, naj se potem kar tjavendan v nemamo za splošno uvedbo nerazdeljenega pouka!

Učitelji tudi nismo neutrudljivi kakor stroji. Celih pet ur predpoldanskega napornega pouka brez daljšega odmora mora človeka izdelati na možganih in na živcih, naj ima zadnje še tako trdne, posebno pa čuti utrujenost na pljučih in na grlu. To je neoporekljivo izkusil že vsak izmed nas take dni, ko je začel okolo poluosme ure zjutraj poučevati in je v tem delu vztrajal vsaj dopoldne. Enourni odmor opoldne nam je pravcata življenska potreba po treh napornih urah poučevanja in nas izdatno okrepi, ako ga umemo le prav izkoristiti. Novejše metode v pouku, ki zahtevajo vsestransko duševno energijo in napornost učiteljevo, kar vpliva vzajemno tudi na njegovo fizično razpoloženje, niso po tem, da bi si nalagali na nerazdeljen čas toliko pouka. Za to bi trebalo samih krepkoprskih orjakov!

Kakor vsak človek ima tudi učitelj svoje posle in opravke po drugih, često oddaljenih krajih. Da jih je odgodil, je porabil doslej v to svrhu svoj prosti dan, to je četrtek. Posebno učiteljem-organistom je bil četrtek kaj dobrodošel dan, zakaj v nedeljo in praznik so itak navezani

na svojo postransko službo. A ne samo učitelju, tudi staršem naših učencev je bil četrtek povšeč. Mnogokrat se primeri, da potrebujejo otroka ves dan doma, ali ga žele vzeti na pot s seboj itd. Za šolo vneti in vestni starši so doslej vedno računali s tem dnevom. Z uvedbo nerazdeljenega pouka v naše šole pa bi učiteljstvo nekako »posili« odgrizlo ta dan sebi in staršem. Izvestno in brez dvoma pa je tudi otrok sam neizmerno vesel prostega dneva, posebno če je grda pot in nevšečno vreme.

Tudi se otroci ne odtujijo sedaj bogvekakoma domu in delu, če pridejo šole popoldne domov. Ta trditev se mi zdi jalova, hvalospevi pa, ki se v tej točki že anticipando pojo nerazdeljenemu pouku, so močno pretirani. V slučaju, da se ta uvede, bi imeli otroci mnogo več prilike priti med delavce na polju in ostati med njimi. Doslej smo se često hudovali nad izprijenostjo, časih tudi nad zlobnostjo dotičnih učencev, ki so bili čez poletje oproščeni. Navadno umejo taki okužiti svojo okolico. Njih nelepe lastnosti smo pripisovali na rovaš občevanju z delavci. Bodisi kakorkoli, dejstvo je, da naši delavci ne premislijo vselej, kar smejo in česar ne smejo govoriti, ter da često sadijo jako nečedne »rožice«, katerih pravtako nečedni vonj je pravi strup za nedolžna otroška srca. Možnost pohujšanja in demoralizovanja naših učencev se torej poveča, čim se začno splošno uporabljati kot delavci, in s tem se otežkoči tudi delo vzgojiteljev-učiteljev ter more postati sčasoma celo iluzorično, zakaj večina naredi vedno večji efekt kakor pozameznik, in večina, ki bi pokvarila naše delo, bi bili ravno oni nepoklicani, prodirajoči elementi v domačem krogu. Sedaj otrok popoldne, prišedši iz šole, navadno pase, in s tem je njegovo delo opravljeno.

Gnalo me je srce, da sem zbral te pomisleke proti nerazdeljenemu pouku z namenom, objaviti jih našemu učiteljstvu. Nisem jih hotel niti namerjaval izčrpati, dalo bi se navesti še marsikaj. A dovolj bodi to! Rad se oklenem z vso vnemo vsake dobre nove reči, ako obeta donesti našemu stanu kakršnihkoli koristi, oziroma olajšav, a glede te novotarije mi polnijo doslej dušo upravičeni dvomi. Vem tudi, da moje mnenje ni merodajno in se morda ne bo niti mnogo upoštevalo, a hotel sem svoje tovariše in tovarišice s temi vrsticami opozoriti le na mnoge nedostatke in pomanjklivosti nerazdeljenega pouka, da jih temeljito in vsestransko pretehtajo in presodijo ter vzporedijo s prednostmi, preden se definitivno odločijo in zavzamejo splošno za uvedbo takega pouka v naše šole. Ker se tiče mojega osebnega mnenja, pa sem in ostanem nerazdeljenemu pouku kontra dokler se mi njega vrline ne dokažejo s trdnejšimi razlogi kakor dosedaj!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca mal. travna 1906 K 67.413.69.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Učiteljevo delovanje izven šole.

Tovariš Mihael Kabaj je poročal na občnem zborovanju logaškega učiteljskega društva:

V človeški družbi imamo razne stanove, ki se bavijo s svojim poklicem, da jim je možno živeti. Kdor je veščak, razumnik ali strokovnjak svojega poklica, se bavi edino s tem kar dobro zna ali razume, v stroke drugih stanov se ne vtika. Vojaški stan na pr. se bavi z raznovrstnimi vojaškimi zadevami, v civilne strokovne zadeve se pa ne vtika. Duhovski stan se bavi z dušnim pastirstvom in odgojo, v stroko drugih stanov se pravi duhovniki ne vtikajo. Pri raznih kategorijah uradniškega stanu opazujemo ravno isto. Isto opažamo med obrtniki, trgovci in drugimi stanovi, edina izjema je z našim učiteljskim stanom. Učitelj se mora pripravljati s posebno odgojo na svoj poklic. Ko nastopi službo, potrebuje vedno nadaljne izobrazbe, če noče zastati ali nazadovati. Izkušnje pri pouku, odgoji in vestni pripravi ga čedaljebolj modrijo, vežbajo in urijo, da postane polagoma veščak svoje stroke, s katero bi moral kakor drugi stanovi živeti, a žalibože, pri nas mora pedagog, veščak sam in z družino vred stradati. Mi smo izjema izmed vseh stanov, seči moramo v stroko ali delo drugih stanov, če hočemo primerno živeti; poprijeti se moramo po dokončanem trudapolnem šolskem pouku izven šole drugih del, ker nam nedostaja kruha. Drugi stanovi se lahko pospno s pridnostjo do boljših dohodkov, pri nas pa tega ni, v najboljšem slučaju dobiš kos papirja v priznanje in pohvalo vestnega in uspešnega delovanja. Ne čudimo se, da šolstvo ne napreduje tako, kakor bi lahko napredovalo, čuditi se pa moramo, da pri teh razmerah še uspeva v splošno zadovoljnost. Človeštvo ravna z našim stanom, rekel bi, nekako »razvajeno«. Naše težavno in silno važno delovanje se ne upošteva tako kakor bi se moralo upoštevati, zato vidimo in opazujemo velike površnosti, zanemarjenosti in prezirljivosti našega stanu med narodom, razumništvom in v zakonodajstvu. Prva in kardinalna točka za vsak stan je kruh ali obstanek — in tega nedostaja pri nas v obilni meri. Kjer ni kruha, ni zadovoljnosti; kjer ni zadovoljnosti, ni veselja do poklica; kjer ni veselja do poklica, tam vlada površnost in neuspehi. Od nas se zahteva pri največjem pomanjkanju kruha čedalje več, a nihče ne vpraša in se ne meni za to, ako je mogoče pri sedanjih razmerah temu zadostiti ali ne. Zlasti na deželi mora biti učitelj za vse uporabljiv. Poleg šole in šolskega vrta, kjer ima več kakor dovolj dela, ako hoče zadostiti vsem terjatvam, mora biti tudi orglavec, in sicer boljkomogoče za malo plačo, kjer je lepa plača, ga ne potrebujejo, tam je izšolan organist. Ako bi se učitelj ustavljal temu naporu in tlačanstvu, je v očeh ljudstva ničvreden, nesposoben — obrekujejo ga in celo preganjajo, na sposobnost v šoli se ne ozirajo pri tem prav nič.

Zlasti na deželi v malih občinah je vzdrževanje občinskega tajnika draga stvar. Kmet se kmalu spomni, da bi bil učitelj najcenejši. Zaradi bede prevzame ta za sramotno plačo ogromno tajniško delo. Hočeš — nočeš — moraš — učitelj zastopa na deželi navadno tri službe: učiteljsko, orglarsko in tajniško. Ako bi to bilo dovolj, naj bi že bilo, a poleg teh mora biti navadno na mnogih krajih tudi brezplačni pevodja, sotrudnik, če ne že načelnik mlekarne, požarne brambe, član ali tajnik kakega društva itd. Ni čuda, da se pri tolikih poslih zanemarja poglavitno — šola in odgoja. Fizične moči učiteljeve ne morejo biti kos tolikemu naporu

in trudu, nasledki so neizogibni — hiranje, bolezen in pre-zgodnja smrt. In kdo je temu kriv? — Nihče drugi, kakor ono zloglasno večno pomanjkanje kruha. Dobijo se pa kraji, da nima učitelj toliko postranskih dohodkov in naporov, zato mora pa stradati, če nima drugih virov za kruh. Prežalostna je ta perspektiva, a je resnična, blagor mu, ki je v položaju, da tega ne izkusi!

Naš stan je vzvišen, važen in idealen, a to vemo in poudarjamo samo mi, drugi nočejo nič vedeti o tem, zato se z nami tako postopa in godi. Učitelju-začetniku minejo kmalu vsi lepi ideali, važnost in vzvišenost poklica, ko mora živeti v sedanji veliki draginji s 66 K na mesec. Narod in država, ki puščata na sličen način mučiti, stradati in hirati pijonirje prosvete in prvoborilce narodne blaginje, dajata sama sebi najžalostneje izpričevalo. Priti mora čas, zato ne smemo držati križem rok, ampak vestno, vztrajno, solidarno in v edinstvu delati na to, da se bo ljudski odgojitelj bavil samo s tem, kar sodi v njegovo področje ali stroko in prav z ničemer drugim. Kaj sodi v naše področje? Odgoja, kulturni in narodni napredek ter prav nič drugega. Učitelj kot odgojitelj naj bi bil delaven izven šole, kolikor bi mu pripuščal čas po izvršitvi svoje važne naloge v šoli zlasti na deželi, v kmetijstvu in odgoji mladine po dovršeni šoli.

Naša država je bolj agrarna kot industrijalna; agrarci so v pretežni večini. Država bi morala na ta stan obračati večjo pozornost kakor to dela sedaj. Naš kmet je prepuščen samemu sebi; razen kmetijske družbe, šole na Grmu in nekaj skrbi za trtorejo, nima podpore. Sicer se kmetijstvo pri nas izdatno obrača na bolje, a mnogo več bi se storilo, ako bi učiteljstvo in ljudska šola v mnogo večji meri delovala za ta stan. Umno kmetijstvo je pri nas komaj v povojih. Kdor hoče dajati kmetu dobre svete v kmetijstvu, mora biti sam veščak. Naš kmet je skrajni realist, on ne verjame, dokler ne vidi. Za novosti je nepristopen, ako ni popolnoma prepričan o povoljnem uspehu. Da bi bil učitelj tudi izven šole delaven v stroki kmetijstva, bi moral imeti mnogo večjo izobrazbo v tem, kakor jo imamo mi sedaj. Že na učiteljskih bi se moral ta predmet poučevati bolj temeljito teoretiško in praktično od pravih veščakov kakor pa se poučuje sedaj. Žal, da višje oblasti niso pristopne za to idejo; ministrstvo je baje odbilo prošnjo kranjske kmetijske družbe, ki je bila stavljena v tem smislu. To nas ne sme strašiti. Mi moramo zahtevati boljše in temenitejše izobrazbe iz tega predmeta, ker le na ta način je možno povzdigniti kmetijstvo na višek popolnosti. Šolski vrtovi so povsod večinoma v kritičnem položaju, ker je zgledno vzdrževanje tega drag sport. Učitelj ne more mnogo žrtovati zanj, ker nima; županstva navadno nočejo, ker ne cenijo pomena šolskih vrtov, država pa ne da nič, ki bi morala največ. Šolski vrtovi bi morali biti mala slika napredka za isti šolski okoliš in isto podnebje pri vsaki šoli. Učitelj bi moral biti veščak ne le na šolskem vrtu, ampak tudi izven njega v društvu in posvetovanju s kmeti. Na ta način bi bil učitelj veščak obenem svetovalec, kažipot napredka, dobrotnik in prijatelj stanu, ki je najbolj potreben dobrega in vzornega vodstva. Učitelj bi s tem mnogo pridobil na ugledu in spoštovanju, kmet in država pa na blaginji.

Ko zapusti šolska mladina šolo, ni še zrela za javno življenje. Od 15. do 18. leta so najnevarnejši časi za mladino. Mnogokrat krenejo na slabo pot najboljši nekdanji šolski učenci, se okužijo v slabi družbi, da so vsi nekdanji lepi

nauki v šoli za vse življenje pozabljeni in brezuspešni. V drugih državah so že prišli do prepričanja, da je taki mladini treba voditelja; ustanovili so nadaljevalne tečaje. Pri nas še ni takih, izven obrtnih nadaljevalnih šol. Kjer ni učitelj preveč uprežen z delom za obstanek, bi bilo jako dobro, da bi zbiral take vsaj ob nedeljah, ako ni med tednom časa, ko ima mladina največ časa in prilike za razbrzdano življenje. Učil naj bi jih lepega narodnega petja in med odmorom naj bi imel z njimi poljudne pogovore o raznih zadevah iz življenja. Bistril naj bi jim pojme na stavljena vprašanja ter jih vodil po poti kreposti, čednosti, lepega vedenja in dostojnega govorjenja v življenju. Dajal bi jim primernih knjig iz šolske knjižnice in s tem jih izpodbujal za nadaljno izobraževanje, z njimi naj bi pohajal tudi v družčino odraslih ljudi ter s tem vplival na splošno izobrazbo. Hvaležno bi bilo to delo za narodno izobrazbo; kjer je le mogoče in kjer so razmere količkaj ugodne, naj se to uvede. Že pri izstopu iz ponavljalnice naj se jih opozori in navdušuje za to. S temeljitim znanjem in poukom iz kmetijstva ter z nadaljno odgojo odrasle mladine izven šolskega časa bi koristil učitelj našemu narodu v obilni meri, ugled njegov bi rasel, in kjer ima učitelj ugled, se z lahkoto marsikaj pribori za napredek šolstva.

Ker že govorim o ugledu, je treba pomniti, da nas učitelje opazuje vsak dan na stotine bistril, nedolžnih oči in z njim ves šolski okoliš. Vsak nepreviden korak ali v razburjenosti neprevidno izgovorjena beseda v šoli ali izven nje vpliva nepovoljno na učiteljev ugled. Mi smo ljudje, slabostim podvrženi, kot je vsak človek. Ako kdo drugi naredi v naglici kak nepreviden korak, se mu to pregleda in tudi kmalu pozabi, drugače pa je z nami. Od nas se po pravici kot odgojiteljev zahteva nekoliko več previdnosti in takta kot od navadnega drugega izobraženca. Vsak naš korak zlasti izven šole mora biti previden in preudarjen. Ako se pa pripeti, da kdo podleže slabostim, naj gleda, to popraviti s tem, da to opusti in krene na drugo pot. S poudarkom moram pa povedati, da je vsakega od nas sveta dolžnost, slabosti svojih tovarišev zagovarjati v društvu drugih ljudi, ne jih pa obrekovati in črniti v javnosti. Kdor svojega lastnega tovariša v javnosti ne zagovarja ali v času opravičene hude kritike vsaj ne molči, greši zoper stanovsko samozavest, čast in kolegijalnost.

Predem končam, moram izpregovoriti nekaj tudi o učiteljevem delovanju v politiki. Politika je izraz za dnevne dogodljaje, izpremembe v društvenih in državnih zadevah, novosti v trgovini, kupčiji, obrtniji itd. Politika je nestalna kakor vreme. Kdor jo hoče dobro razumeti, se mora temeljito baviti z njo, drugače ima o nji le površne, strankarske ali celo napačne pojme. Za nas je važna državna in domača politika. O državni politiki nimam namena govoriti, pač pa nekaj o domači politiki.

Pri nas se je začela domača politika živahno gibati. To je dober znak za naš narod. Na ta način se bistrijo pojmi, in narod napreduje. Kar so drugi narodi že davno preživeli (na pr. Nemci, Italijani, Angleži in zlasti Francozi) to se godi sedaj pri nas. V vsaki državi in kronovini vidimo najmanje dve nasprotujoči si politički stranki. Ena nasprotuje drugi, kolikor more, ve in zna. Razume se, da nista pri tem izbirčni z zavijanjem raznih pojmov. Obrekovanje, laž, osebnost, prepir, sovraštvo, škodaželjnost, poboji, tožbe itd. so navadni nasledki vsake živahne politike. Pravico pri udeležbi politike ima vsak državljan. Mi smo

tudi državljani, imamo tudi pravico poseči v politiško borbo. Vendar je pri tem treba imeti velike opreznosti. Če je kje opravičen pregovor »nobena naglost ni prava«, je gotovo opravičen v politiki. Ker nam mora biti šola in naš stan vedno pri srcu, je naša dolžnost, da se borimo za svoj obstanek in čast šole do skrajnosti, ker je ta zadeva postala pereče politiško vprašanje.

Pri nas sta tudi dve nasprotujoči si politiški stranki. Klerikalna imenuje šolo prokletstvo za naš narod, katera sovraži napredno učiteljstvo iz dna svoje duše. Druga je liberalna stranka, ki sicer zagovarja napredno šolo in učiteljstvo pred drznimi napadi, a je jako slabo organizovana, premalo delavna in tudi malo izbirčna v borbi z nasprotnikom. Učiteljstvo simpatizuje z liberalno stanko, ker nas ta ščiti in zagovarja, a to je tudi vse. Moči pa tudi volje nima, da bi za nas kaj več storila. Mi ne smemo biti optimisti niti pesimisti, marveč strogi realisti. Politiški stranki moramo soditi po delih in uspehih. Sodeč te stranki s tega stališča, sta obe za nas brez posebnega pomena. Nista vredni, da bi se učiteljstvo razburjevalo in hodilo za nju v žerjavico po kostanj. Malokdo vidi nad obema tema strankama viseti Damoklejev meč. Na dan stopa s čvrstimi koraki nov mož z novimi nazori in drugo politiko — in ta je socijalizem. Ta ima v novejši dobi močno zaslombo v najvišjih krogih. Ne bo dolgo, da bo ta mali novi mož prišel potom splošne in enake volilne pravice na dan in takrat bosta obe sedaj bojujoči se stranki morali hote ali nehote mnogo odjenjati od sedanjih politiških nazorov. Socijalizem je spravila na noge moderna šola s svojo izobrazbo, upamo vsaj, da bo za šolo bolj vnet kakor sta sedanji politiški stranki. Najbolje je, da učiteljstvo opazuje to bojevanje z veliko rezervo, ker strast in prevelika politiška gorečnost ne prinaša navadno dobrih sadov.

Priporočam pa prav toplo, da bi se učiteljstvo z ljubeznijo in vnemo poprijelo svoje stanovske politike. Ako smo vsi edini, složni, solidarni, enega duha in ene misli, postanemo na ta način lahko velesila in velik faktor med našim narodom, če bo treba seči kdaj v politiko za naš obstanek in napredek šolstva. Naše geslo naj bo: »Eden za vse, vsi za enega«, in sicer brez izjeme. Kdor je z nami, naj živi, kdor ni z nami — naše globoko preziranje!

Naročajte samo pri tordkah, ki objavljajo oglase v našem listu. — Pri naročilih se sklicujte na oglase našega lista!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate je prijavilo:

XXXI. Kamniško učiteljsko društvo. 102. Iv. Schmeidek, učitelj, Rova; 103. Janko Toman, nadučitelj, Moravče.

XXXII. Logaško učiteljsko društvo. 104. Gdč. Marica Benedek, učiteljica, Planina; 105. Gdč. Marija Peče, učiteljica, Rakek; 106. Gdč. Ana de Toni, učiteljica, Rovte; 107. Adolf Harmel, učitelj, Cerknica; 108. Anton Šeme, učitelj, Stari trg. Namestnik: 14. Teodor Schuller, nadučitelj, Rakek.

Ker je delegatinja za »Učiteljsko društvo za Trst in okolico«, gospodična Ivanka Sabadin, zbolela, bo zastopal to društvo delegat gosp. Ant. Germek, učitelj pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Delegatov ni prijavilo 1 društvo, društvenih izkazov pa niso vrnila 4. Vodstvo »Zaveze«

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo 23. m. m. zvečer v hotelu »Ilirija« svoje tretje letošnje zborovanje z edino točko dnevnega reda, namreč »Novi šolski in učni red«. Poročevalec tov. J. Likar. Zborovanje je počastil s svojim prihodom dež. šolski nadzornik g. Fr. Levec, kar kaže njegovo vnemo za šolstvo in učiteljstvo. Udeležba od strani ljubljanskega učiteljstva je bila pač malo pičila; posejtili so nas pa zopet vrli udeležniki tuk. risarskega tečaja v precejšnjem številu.

Predsednik Dimnik pozdravi v prvi vrsti g. dež. šol. nadzornika, nato goste in vse navzoče in da besedo poročevalcu. V zanimivih besedah pojasni ta glavne in za šolstvo in učiteljstvo najvažnejše točke novega šolskega in učnega reda, hvali njih dobrote, odločno pa graja njih slabosti in nazadnjaški značaj. Naj omenimo samo nekaj iz daljšega poročila. Strogo se je učitelju ravnati po urniku; prirejati pa mora poučne izlete. Kdaj naj prireja izlete, ker jih v urniku ni? Pripomni, da bi se naj pozimi opustila telovadba, ki je itak brezpomembna v prašnih in zatohlih telovadnicah; na ta način se pridobi kakih 50 ur, ki bi se v pomladnem in poletnem času uporabile za poučne izlete. Pouk na gosli naj se uvede vsaj na mestnih šolah; dež. odbor se naprosi, da dotične zmožne učitelje za to primerno nagradi. Tudi deška ročna dela naj se zopet uvedejo. Za noben predmet se ne predpisuje posebne metode; ta točka je za učiteljstvo posebne važnosti, ker se je skušalo v zadnjih letih okleniti nekatere predmete v trdne formalne sponse in se s tem odvzelo vso samostojnost in individualnost. Vsak poseben izvenšolski pouk je učitelju prepovedan. To je hud udarec za kranjsko učiteljstvo, ki si je s takim poukom nekoliko izboljševalo slabo gmotno stanje. Stavi resolucijo, da naj stori ljublj. učit. društvo primerne korake v svrhu, da se naj ta točka ublaži dotlej, da se zboljšajo učiteljstvu plače.

K besedi se oglasita še tov. Šega in Jelenc. Zadnji podpira resolucijo, ki jo je stavil že poročevalec in predlaga še drugo resolucijo. Obe resoluciji se sprejmeta v sledečem besedilu:

1. Ker so po § 126 novega šolskega in učnega reda, ki stopi s prihodnjim šolskim letom v veljavo, prepovedane posebne ure, skleni »Ljubljansko učiteljsko društvo«, da se pridruži pozivu »Učiteljskega društva za kranjski šol. okraj« na »Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani«, ki naj vloži prošnjo na c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk, da to dovoli kranjskemu učiteljstvu posebne ure z ozirom na slabo gmotno stanje toliko časa, dokler se ne regulirajo njegove plače.

2. »Ljubljansko učiteljsko društvo« skleni naprositi c. kr. deželni šolski svet, da naj skliče enketo skušenih šolnikov in zasliši njihovo mnenje, preden izda izvrševalna določila k novemu šolskemu in učnemu redu.

Ker se ne oglasil nihče več k besedi, zahvali se predsednik poročevalcem in vsem navzočim in zaključi zanimivo debato. Pri prosti zabavi se je izrekla še marsikatera krepka beseda, tovariši-pevci pa so zapeli nekaj lepih slovenskih pesmi.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politišni okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 7. junija, ob 10. uri dopoldne v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru. Vzpored: 1.) Zapisnika. — 2.) Dopisi. — 3.) »Vzgojni pomen varstva živali in rastlin za mladino in ljudstvo« — referenti za uradno konferenco: gg. Tomažič in Dostal in gdč. Kocuvan. — 4.) Recenzija III. Čitanke (Schreiner-Hubad) in III. jezikovne Vadnice (Schreiner Bezjak) — Cvahte Simon. — 5.) Poročilo o perutninarskem tečaju v Otterbachu na Gornjem Avstrijskem — Tomo Pušenjak. — 6.) Poročilo »Zavezinega« delegata. — 7.) Eventualni predlogi za uradno konferenco. — 8.) Slučajnosti. — Točno ob 9. uri pevska vaja za koncert v prid učiteljskemu konviktu.

Pridite gotovo, točno in polnoštevilno!!

Fran Čeh, t. č. tajnik.

Goriško.

Za cerkljanski okraj se je ustanovila »Podružnica učiteljskega društva« v zmislu novih pravil. Podružnica šteje devet članov. Podružnični odbor se je sestavil tako-le: Načelnik Josip Rakovšček, načelnikov namestnik Andrej Sattler, tajnica Milka Mesar, blagajničarka Albina Gerželj, odbornik Franc Peternelj.

Primorsko.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj je zborovalo 17. t. m. v Sežani. Udeležba ni bila sicer velika, ali pri tako neugodnem deževnem vremenu še precej dovoljna. Predsednik je otvoril zborovanje s primernim nagovorom. Takoj za njim je čital tajnik zapisnik zadnjega zborovanja, ki smo ga overili in podpisali. Tovarišica Cilka Katnikova nam je čitala svoje temeljito sestavljeno poročilo o »Razdeljenem in nerazdeljenem pouku«. Po jako živahni debati smo sprejeli sledeči resoluciji:

1.) Prvo šolsko leto bodi na vseh šolah vsaj prvih osem tednov samo zase.

2.) Nerazdeljen pouk se uvedi, če je mogoče, na petrazrednicah in večrazrednicah. V vseh ostalih šolah naj se uvede pa samo razdeljen pouk zaradi lokalnih in gospodarskih razmer.

Nato smo razpravljali o temi »Učiteljevo delovanje zunaj šole« ter sprejeli po daljši zanimivi razpravi, ki so se je udeležili malone vsi navzoči, sledeči resoluciji:

1.) Učitelj sprejmi le taka postranska opravila, ki služijo vsaj deloma v povzdigo šolstva.

2.) Če le mogoče, opusti vsako opravilo, ki mu služi kot pristranski zaslužek ter poveri vse svoji moči edino le v šolske svrhe.

V svojem letnem poročilu se tajnik s hvaležnostjo spominja nepozabnega dobrotnika ter šoli posebno naklonjenega velerodnega t. č. g. ministrskega predsednika, ki nas je svoječasno kot c. kr. namestnik v Trstu rešil iz neznosne takratne materialne bede. V njem tudi jako ostro žigosa vse tovariše in tovarišice, ki so za stanovsko organizacijo brezbrizni ali mlačni. Takove nemarneže, ki so v prvi vrsti oni, ki niso niti člani društva, četudi službujejo v okraju, smatra za parasite, pijavke sadu pridnih delavcev. (Poleg nevpisanih članov učiteljstva se smatra za nečlane tudi one, ki ne plačujejo točno članarine.)

Poročevalec želi dalje, da se vsak član opraviči pismeno pri predsedništvu v slučaju, da bi se ne mogel odzvati odborovemu vabilu, zakaj drugače se pravi vabilo prezirati, odnosno kazati svojo duševno revščino.

Po potrjenju blagajniških računov se je sklenilo društveno glavnico preložiti iz poštne hranilnice v kako drugo hranilnico, kjer bi donášala večjih obresti. N. pr. v sežansko hranilnico, odnosno, kar bi bilo še najumestneje, v hranilnico »Učit. konvikta v Ljubljani.«*)

Slednjič se je volilo delegate ter novi odbor, ki je sledeči: Anton Berginec, predsednik; Kristina Cazafura, predsednikova namestnica; Franjo Vendranim, tajnik; Karel Gruntar, tajnikov namestnik; Anton Mervič, blagajnik; Alojzij Hreščak, pevovodja; Cilka Katnikova, odbornica.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za koprski okraj je imelo svoje glavno zborovanje dne 10. maja t. l. ob 11. uri predpoldne v prostorih ljudske šole v Borštu.

Krasen spomladanski dan, zanimivi dnevni red ter 25 letnica društvenega obstanka so privedli k zborovanju 31 udeležencev. In sicer je bilo med temi 23 rednih članic in članov, izmed katerih eden je bil zopet vstopivši mnogozaslužni član ter ustanovitelj tega društva, gospod Andrej Vrtovec. Ni ga strašila dolga pot od daljnega Tolmina, ampak spomnil se je istrskih trpinov ter jim prišel dajat poguma v nadaljni boj za svoje pravice ter tolažit k boljši bodočnosti. Lep zgled je tudi dal gospod Vrtovec tovarišem s tem, da je plačal udnino za 3 leta.

*) Saj zato jo imamo!

Uredn.

Dalje se je udeležilo zborovanje 7 gg. tržaških tovarišic in tovarišev ter vrla gospa Vrtovčeva.

Svojo odsotnost so opravičili trije tovariši.

Predsednik Miroslav Anžlovar proglašuje sklepčnost, v krasnem govoru pozdravlja navzoče člane in goste, omenja 25letnico društvenega obstanka ter se ustanovitelju društva gospodu And. Vrtovcu, kakor tudi njegovi gospé zahvali za navzočnost, nakar so jima zborovalci klicali »Živio!« Isto tako so bili pozdravljeni tudi tržaški tovariši in tovarišice.

Predsednik omenja dalje propad učiteljskega društva voloskega okraja. Tovariši Hrvati dobro vedo, da je vodstvo »Prosvjete« v nasprotnem taboru ter da nimamo kot od takega ni najmanje malenkosti pričakovati. V zgled naj bi si vzeli tržaške tovariše, katerih število presega 70. S propadom učiteljskega društva voloskega okraja nismo tedaj še nič izgubili, pač pa smo več od druge strani treznomislečih pridobili!

Tudi krivice omenja govornik, ki se še vedno gode istrskemu učiteljstvu s tem, da kar tebi nič meni nič ustavijo plačo, drugega definitivnega brez vzrokov premestijo i. t. d.

Predsednikovemu govoru je sledila zahvala gospoda Vrtovca ter po gosp. Štef. Ferlugu pozdrav tržaških tovarišev.

Tajnik A. Maslo prečita zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se odobri s pristavkom predsednikovim, naj se zapisniki pišejo jasneje glede časa in kraja. Nato poda tajnik kratek pregled o 25 letnem društvenem delovanju.

Blagajniško poročilo nam je bilo tudi dokaz povoljnega društvenega uspeha. Pregledovalcem računov so bili voljeni: Erna Thaller, Egidij Čeh in Anton Tul.

Odbor za leto 1906/7. se je konstituiral tako: predsednik Miroslav Anžlovar, Boljunec; namestnik Mijo Žagar, Klanec; tajnik in pevovodja Franc Venturini, Dolina; blagajnik Štef. Šiškovič, Hrpelje; odbornik Anton Maslo, Ricmanje.

Delegatom k »Zavezini« skupščini v Soštanj so bili soglasno voljeni tovariši: Miroslav Anžlovar, Erna Thaller, Franc Waišel in Egidij Čeh.

Tovariš A. Vrbančič je poročal o peticiji deželnemu zboru za izboljšanje učiteljskih dohodkov. Načrt je tako temeljito sestavljen, da bi res bilo vredno in potrebno javno ga priobčiti ter da bi po njem zahtevala vsa druga učiteljska društva svoj krvavi zaslužek.

Tovariš pravi: »Vam lahko dokažem to žalostno resnico, da učiteljstvo v Istri ne more izhajati s plačo, določeno mu z zakonom 9. oktobra 1901, št. 35., Vam je lahko dokazati, ker se sami dan za dnevom, mesec za mesecem prepričujete o tem. Treba pa dokazati to žalostno resnico še drugim gospodom ter naj bi oni poizkušali živeti z družino, obstoječo iz 8 oseb z letno plačo 1250 K!

Glede plač pravi referent:

I. razred naj odgovarja plači državnih uradnikov IX. razreda, II. razred X. razreda in III. razred XI. razreda. 1200 K bodi eksistenčni minimum.

Državni uradniki teh razredov ne potrebujejo niti toliko izobrazbe kot učitelj, njim ni potreba ni maturirati.

Ker pa imajo ti razredih državnih uradnikov vsak po tri razne plače, namreč: 9. raz. 2600 K, 2400 K, 2200 K. 10. raz. 2000 K, 1900 K, 1800 K. 11. raz. 1600 K, 1400 K, 1200 K, naj bi učiteljstvo dobivalo teh 9 raznih plač tako:

Učiteljstvo brez sposobnostne izkušnje 1200 K. Usposobljeno učiteljstvo: 1. pet let po 1400 K, 2. 1600 K, 3. 1800 K, 4. 2000 K, 5. 2200 K, 6. 2400 K in 7. pet let po 2600 K.

Petletnice naj bi bile po 200 K. Da bi se nam ne očitalo, da lahko lenarimo, ker se nam plače izboljša, naj bo tu še pogoj, da dobi 5 letnico le oni, ki se je potrudil, da je imel zadostni uspeh v šoli.

Peticija obsega nadalje uravnavo pokojnine, pravilne doklade, službene dobe in o stanarini. Ker pa je to delo, ki ga je skoro nemogoče izvršiti enemu samemu, zato predlaga:

Naj občni zbor že danes izvoli posebno enketo, obstoječo iz 3 do 5 članov, katere naloga bodi, da v kolikor možno kratkem času pregleda zakone in sestavi enoten načrt.

Predlog Urbančičev je bil z navdušenjem sprejet ter se je v to anketo soglasno volilo na predlog A. Masla tovariše: Mir. Anžlovarja, A. Urbančiča in Iv. Kureta.

Z Urbančičevim referatom se je popolnoma dobro strinjal naslednji tovariša Fr. Waišela, dokazujoč, koliko se mora učitelj boriti za svoje, za to, kar mu po pravici pristaja! Krasno in jako temeljito je namreč predaval: »Znamenit boj in zmaga za dve učiteljski ustanovi v priboljšek učiteljeve plače v Hrušici, ustanovljeni v to svrhu v prejšnjem stoletju«. Poslušalci so ga z velikim zanimanjem poslušali ter bi bil tudi ta referat ravno tako potreben, kakor prejšnji, da se javno priobči, da bi tako bil v pouk kateremu pohlevnemu učitelju, ki se mu na sličen način gode krivice!

Sledili so nasveti in predlogi, katerih glavnejši so bili: Predlog glede naročitve »Uč. Tovariša«, t. j. naj bi vsi bili udje »Zavezini« ter obenem tudi naročniki »Uč. Tovariša«, a udnina bi se morala tedaj primerno zvišati. Drugi predlog Urbančičev glede imenovanih udov deželnega šol. sveta, opiraje se na točko f § 37. deželnega zakona 27. julija 1875, št. 18, se glasi: »Društvo naj naprosi ministrstvo za bogočastje in uk, naj uvažuje sedaj to določilo in predlaga v imenovanje vsaj enega uda izmed ljudskošolskega učiteljstva«.

Predsednik Mir. Anžlovar stavi vprašanje, kaj misli društvo glede premestitve učiteljskega v Kastav. Po kratki debati se soglasno sklone, podpirati v toliko, da se hrvaško osnuje v Pazinu in slovensko v Gorici. Tudi prejšnja dva predloga sta bila soglasno sprejeta. Ob 3. uri popoldne je predsednik zaključil sejo.

Sedaj pa naj v par besedah preidem k nekaterim tovarišem v okraju. Vabljeni ste bili k zborovanju vsi brez izjeme. Lepo vas je odbor vabil, da celo bolj ponižati se ni mogel. Vprašam vas tedaj: Zakaj ne prihajate k zborovanjem? Zakaj nas sovražite? Zakaj se nič ne brigate za društvo? Ali se ne trudimo izboljšati svojega gmotnoga stanja — in je naše društvo v tem pogledu že mnogo storilo — in ali ne uživamo tudi vi tega? Ali se mogoče gospodje smatrate za kaj drugega? Se vam li gode kake krivice? Ako bi bil ta vzrok, tedaj je vaša še večja dolžnost, priti zraven in opravičiti se.

Tovariši, bodimo pametni! Znano vam je, da če si sami ne pomagamo, drugi nam tudi ne bodo! Da pa to lažje dosežemo, ne bodimo osamljeni, ampak bodimo složni, delajmo skupno ter naj ne trpi društvo, oziroma učiteljstvo zaradi osebnega sovraštva!!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« so darovali: Mestna občina v Kranju 100 K; g. J. Pihlar, gostilničar v Žeronincih, 10 K od dobička, ki ga je imel o priliki izleta ormoškega in ljutomerskega učiteljskega društva; g. Avgust Jenko, pekarski mojster in hišni posestnik v Ljubljani, 20 K; Hranilno in posojilno društvo v Nabrežini 10 K; g. Ivan Abram, župnik na Črnem vrhu, 5 K; v učiteljski gostilni pri Pirnatu v Beričevem zbrano učiteljstvo namesto v Buffalo Bill zložilo 5 K; ob priliki skupnega zborovanja ljutomerskega in ormoškega učiteljskega društva nabral tov. Franc Schneider iz Ceranjevcev 13 K 18 h; tov. Mihajl Vrbič iz Sodražice od prve funkcijske doklade 4 K; v Šmartnem pri Litiji je nabrala gdč. Kristinica Demšarjeva 7 K in g. S. Zorè 4 K. Ziveli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnina za učit. konvikt. Tov. Josip Zajec, nadučitelj in tov. Ana Krašovec, učiteljica v Velikem Gabru. Živio!

»Zaveznikom«, ki bodo šli v Šoštanj, na znanje, da se bodo nekateri kranjski učitelji in učiteljice peljali z mešancem, ki odhaja iz Ljubljani 10 minut po šesti uri zjutraj in dospe v Celje ob poldesetih.

Nemčurski naval na slovenske šole. Pred kratkim je ptujski nemškutarski »Štajerc« izdal poziv na slovenske

krajne šolske svete, naj zadnji zahtevajo nemški pouk v 3 najvišjih razredih. Zavedeni krajni šolski sveti so že začeli sklepati o nemškem pouku. Tudi posamezniki pobirajo podpise za nemški pouk, prošnjo jim je sestavil »Štajerc«. Kot učitelji-vzgojitelji se moramo takemu počenjanju postaviti v bran. Kaj bodo take šeme, kakor so okrog »Štajerca«, sklepane o naših šolah? Dobro bi bilo, ako se pri letošnjem zborovanju »Zaveze« stavi kaka resolucija. Naj prevzame kateri tovariš to nalogo. Na Dunaju so sklepali profesorji o učnem jeziku na učiteljskih, mi pa ne storimo nič!

Kdor ne ve, kaj je denuncijantstvo, ta naj vzame v roke »Slovenca« z dne 25. t. m. V uvodnem članku govori o znani sorški aferi, ko je po krivdi klerikalcev tekla kri. V onem članku denuncira »Slovenec« na najpodlejši način tamkajšnjega učitelja, tovariša Grmka, in njegovo soprogo, denuncira g. nadzornika prof. Zupančiča, denuncira sodnika g. Deva, denuncira in denuncira, da se človeku gabi! In kaj je denuncijant, to pove znan nemški rek: »Der grösste Schuft im ganzen Land...«

Zadnji »Domoljub« je zopet na vseh straneh poln laži in obrekovanj, ki so naslovljene na naš stan in naše tovariše. Denuncira, laže in obrekuje, da se človeku dela črno pred očmi. Z začudenjem se izprašujejo ljudje, kako morejo katoliški duhovniki tako lagati. Zato ni nič čudnega, ako vera peša. Čudno je samo, da krije poslanec Žitnik take lopovščine s svojo imuniteto. Ko bi imeli ti tatovi časti in ugleda kaj poguma, bi se podpisavali. Potem bi bilo lahko obračunati z njimi — s pasjimi biči. Drugega ne zaslužijo!

In vendar je govoril! Kdo neki? — On — učitelj-poslanec Jaklič! — O kom? — O učiteljstvu! Torej se vendarle še gode čudeži! Toda povejmo rajši, kako govori učitelj poslanec — edini, ki ga ima deželni zbor kranjski — o učiteljstvu! Ta govor je jako zanimiv, ker je lep dokaz, kako gori klerikalcem srce za učiteljstvo in šolstvo; ako gori njegovo — učiteljevo — tako, kako morejo goreti šele srca njegovih mojstrov in vzornikov! Dne 24. t. m. se je vršil v Dvorski vasi pri Velikih Laščah shod »Kmetске zveze za kočevski politični okraj«. In tamkaj je govoril o volilni reformi prijatelj Jaklič in se pri tej važni priliki spomnil tudi učiteljstva. Glasom »Slovenčevega« poročila slove njegov tozadevni znameniti govor tako le: »Ko smo zadnjič zborovali v Dobrépoljah, je čez par dni pisal list liberalnih učiteljev, katere vodi znani Jelenc, katerega so pred 6 leti liberalci vlačili kakor medveda po deželi in so ga bili, če se ne motim, pripeljali pokazat tudi v Sodražico in Loški potok — torej ta list je pisal: Jaklič je pridigoval v Dobrépoljah! Potem je naredil nekaj stavkov iz poročila, seveda brez vsake zveze*) in na koncu je modro pristavil: O učiteljskih plačah pa ni nič govoril. Sedaj pa vidite, kako pameten mož je Luka Jelenc. On meni, da smo kmetje kmetško zvezo zaradi učiteljskih plač naredili, da zaradi učiteljskih plač kmetje zborujemo. (Smeh). Danes bomo naredili nekaj izjeme.** Tudi o tem par besedi! — Jaz mislim, da čimbolj se bo po shodih govorilo o očitelskih plačah, tem manjše bodo. Gotovo je pa, da bo kmetška zveza znala se braniti, če se bo hotelo veliko breme učiteljskih plač zvaliti na kmetске rame. Proti taki regulaciji smo bili in bomo kmetски poslanci. Mi vemo, da noben človek ne more živeti od samih obljub, zato nismo učiteljem nobenih obljub delali. Obljube so jim delali liberalni poslanci. Te naj primejo za besedo! Ti naj pridigujejo o učiteljskih plačah! Med političnimi nasprotniki imamo kmetje tudi liberalne učitelje. Pred petimi leti so bili pri volitvah vsi v nasprotnem taboru. Ko smo pa začeli boj za ljudske pravice v deželnem zboru, takrat so nas liberalni učitelji najbolj psovali. Vsi so bili edini v tem, da jim je obstrukcija požrla zboljšanje plač, in če sta se le dva liberalna učitelja sešla, sta se kolegijalno pozdravila: Obstrukcija žre! Pa so nas kleli. Največjo piko so imeli name. Ti ljudje so mislili, da bom zaradi par kron izdal svoje volivce. Skrbeli so pa tudi za smeh! Ti ljudje, ki mene niso volili, so mi pošiljali nezaupnice. Kjerkoli so se ob uradnih konferencah zbrali na deželne stroške, tedaj so skovali »oso-

*) Prav tako, kakor je govoril!

***) Kako milostno in velikodušno!

Uredn.

Uredn.

ljeno« nezaupnico, podpisali jo vsi liberalni učitelji in liberalne dame, začeni pri šolskem nadzorniku do zadnjega suplenta doli in so mi poslali tisti popisani popir. Jaz sem se seveda smejal taki politiki. Šel sem gledat v časnike, kdaj bo kaka konferenca, pa sem vedel, da bo nezaupnica prišla. Ko je pa bilo učiteljskih konferenc konec, je bilo pa konec tudi nezaupnic. Učiteljske nezaupnice mene niso spravile iz ravnotežja, jaz sem vedel, na kateri strani mi je ostati, da ustrezem svojim volivcem.*) Liberalni učitelji so pa pokazali tudi, kako so možati! Ko jim je dr. Šusteršič na nekem shodu povedal, da se bo potreba poboljšati, preden dobe zboljšane plače, so liberalni petelini skočili pokonci in vsi ogorčeni vpili, da iz njegovih rok boljših plač nečeje. — Pa tudi ta stvar se je vletela. Jeseni so se dale oženjenim učiteljem draginjske doklade. Zadnja leta se je vse zelo podražilo, a plače so ostale iste in v stiskah so bili zlasti oženjeni učitelji. In v nekakem sporazumljenju z oženjenimi učitelji je naša stranka stavila predlog zaradi draginjskih doklad, ki je bil tudi sprejet, in draginjske doklade so tudi že izplačane. Luka Jelenc in tovariši, ki so se tako verili, da iz Šusteršičevih rok izboljšanih plač nečeje, so doklade tudi spravili. Jaz ne bom trdil, da je to prav, da se je dala doklada samo oženjenim učiteljem ali to, kar se je potem godilo ni bilo prav. V deželnem zboru sem bil tudi jaz za draginjske doklade, ker se več doseči ni dalo. To priliko sem porabil, da sem nasvetoval poročevalcu Hribarju, ki mu je bilo naročeno, da naj sestavi načrt za regulacijo, na kaj se naj ozira, da bo v korist deželi in učiteljskemu stanu, in sem zbornico zlasti opozarjal na § 55. šol. zakona. Iz tega vendar ne more noben človek sklepati, da sem govoril proti učiteljem. Ali liberalni učitelji so vendar trdili, da sem bil jaz proti učiteljem. Imeli so neki shod, na katerem so hujskali neoženjene učitelje in učiteljice proti nam. Bili so vsi v tem edini, da jim je naša stranka nasprotna, zato ker jim je dala draginjske doklade! — A edini pa niso bili v tem, ali bi meni poslali nezaupnico, ali grajo, ali bi me pa kar obesili. Stvar, kakor vidite, se je srečno izšla, jaz sem danes še tukaj. (Smeh.) Pokazalo pa se je, kako je velika hinavščina tistih liberalnih učiteljev, ki terorizirajo učiteljstvo v »Učit. Tovarišu«.**) — Prej so zmiraj vpili: Obstrukcija žre. Potlej je pa prišla vladna predloga za volivni red v deželni zbor. Kmetje bi bili dobili večino, a liberalci so z obstrukcijo to preprečili. Sedaj pa pogledjmo tiste liberalce, ki so prej vpili: Obstrukcija žre, žre... Ali še sedaj tako vpijejo. Ne! Ampak liberalno obstrukcijo, ki je za sedaj kmetom snedla večino v dež. zboru, z veseljem pozdravljalo. Sedaj se vidi, da liberalnim učiteljem ni za svoj stan nič, ampak njim je vse protiljudska, liberalna politika. Prej so pravili, koliko je učiteljem požrla obstrukcija, a sedaj jo slave, a o draginjskih dokladah neoženjenim učiteljem in učiteljicam molče, ker jim ni nič za nje in ker sami že imajo draginjske doklade. Še nikdar se niso liberalni učitelji pokazali take nasprotnike kmetu kakor sedaj, in to si bomo kmetje dobro zapomnili. — Tako je torej govoril učitelj, deželni poslanec Jaklič, pravzaprav samo poslanec, ker je svoj stan popolnoma zatajil, ker ga je sram, da je učitelj. Temu govoru nimamo nič drugega dostaviti, nego samo izjavljamo, da so zadnji stavki polni neresnice. Kdor trdi, da nam ni naš stan nič, a vse samo protiljudska, liberalna politika, ta očitno in vedoma lažer! Če nas zaradi tega očitanja tira pred sodišče, bomo nastopili dokaz resnice! Ako ima pogum, naj nas torej toži!

»Zavezino zborovanje avst. jugosl. učiteljev v Šoštanju dne 2.—4. junija t. l. Krasota Savinske doline je pač obče znana. Iz Gore Oljke (734 m), ki se nahaja ob meji Sp. in Zg. Savinske ter Šaleške doline, se nudi človeku velikanski razgled. Izlet na takoimenovani sp. št. »Rigi« bi ne povzročil p. n. tovarišicam in tovarišem, ki se bodo udeležili »Zavezinega« zborovanja v Šoštanju, nikakršnih stroškov in težav. Od želez. postaje Rečička vas se pride do vrha v pičli uri,

*) To je lep tovariš, ta-le Jaklič!

**) To je pavšalno sumničenje, ki ni dostojno javnega moža!

Uredn.

Uredn.

nazaj pa v $\frac{3}{4}$ ure; na Gori se toči prav dobro vino; za prigrizek pa mora vsak sam skrbeti. Usojam se torej v svrhu izleta proponirati sledeče: 1.) Sobota odhod iz Celja zjutraj ob 7:40, Rečička vas 8:39, Gora Oljka od 10 — 11:30, prihod na postajo ob 12:15 odhod z vlakom ob 12:43 in prihod v Šoštanj 1:04. 2.) Binkoštni ponedeljek: Šoštanj 5:56 zjut., Rečička vas 6:16, Gora 7:30 — 9, prihod na postajo 10, odhod 10:15, prihod v Celje 11:05; oziroma: Šoštanj 9:55, Rečička vas 10:15, Gora od 11:30 do 3, prihod na postajo 3:45, odhod 4:02, prihod v Celje 5:04. Na gori je krasna cerkev, v kateri se bode binkoštni ponedeljek ob 10. uri dopol. služila običajna maša. V Rečički vasi se dobé v gostilnici »K pošti« (tovariš Kranjc) tudi prenočišča. Kdor se misli udeležiti izleta na Goro, naj mi to javi vsaj do 1. junija t. l. in naj pristavi, kateri navedenih treh partij se misli pridružiti. Da se vsem ustreže, skrbel bom, da se bodo izvršile vse tri partije — zlasti, če se zglasi za vsako vsaj 5 udeležnikov.

Žalec, dne 26. maja 1906.

Anton Petriček.

Nemški meščanski kurz. V zadnji (uradni?) »Laibacher Schelzeitung« poroča urednik Peerz, da se bodo v meščanskem kurzu, ki bo prihodnje leto, predavali vsi predmeti nemški razen enega in še pri tem se bo terminologija predavala tudi nemški. Nič ne dvomimo, da bo tista slovenska pastorka suha matematika, ki je za jezikovno izobrazbo naravnost brezpomembna. Vprašamo pa: Zakaj ni rajše vse nemško, zakaj nas tako slepite, zakaj ta pesek v oči? Na moškem učiteljskem se prirodo opis predava slovenski; zakaj se slavna oblastva ne drže tega uredila? Sicer pa je značilno, kako Peerz vse to ve. Zakaj v uradnih objavah ni črke o tem? Kdo je kriv?

Iz Litijske piše tovariš B. Andoljšek, poverjenik »Slovenske Šolske Matic« za litijski okraj: Da olajšam delo cenjenim tovarišicam in dragim tovarišem, sem se odločil, da bom dne 27. junija t. l. ob priliki narodne učiteljske konference v Zatičini pobiral letnino za »Slovensko Šolsko Matico« za tekoče leto od vseh šol našega okraja, ki so v društvu vpisane, kakor tudi od čč. gg. kolegov in gdč. koleginj, ki so že zdaj nje člani ali ki žele postati. V ta namen prosim, da preskrbe cenjene gdč. voditeljice in gg. voditelji tozadevne zneske pravočasno od krajnih šolskih svetov. Nadejam se, da ostanejo kakor dozdaj tudi v bodoče vse šole našega okraja zveste naši »Matici«. Izrekam pa tudi željo, da se čimveč koleginj in tovarišev vpiše v našo lepo se razvijajočo, dično »Slovensko Šolsko Matico«.

Kaj pomenja beseda socijalizem? Na predlog francoskega lista »Le Figaro« so se francoski učenjaki Jules Simon, Pavel Leroy-Beaulieu in Pavel Lafargue v pogledu definicije socijalizma izjavili nastopno: »Socijalizem je težnja in teorija, ki stremita za tem, da s pomočjo raznih zakonitih prisilnih sredstev ustvarita med vsemi ljudmi kar več možno enakosti tako v posestvu imetja kakor tudi v nadlogah.

Razgled po šolskem svetu.

— **Preosnova bolgarskih šol.** Bolgarski naučni minister je predložil parlamentu načrt, kako naj bi se preosnovale bolgarske šole, da ne bi odgovarjale samo zahtevam časa, ampak tudi ondodnim razmeram in potrebam. Sedanje štirirazredne osnovne šole dobe dva dela: nižjo in višjo stopnjo, vsaka bo imela po več letnikov. Reformirajo tudi učiteljska, ki niso bila nič drugega kakor trirazredne nižje gimnazije. Kot učne osebe na učiteljskih nastavijo profesorje srednjih šol, in take ljudskošolske učitelje, ki napravijo zahtevane naknadne izpite.

— **Sad utrakvističnih šol.** Zadnji »Mir« piše: Po naključju nam je prišla v roke sledeča spaka: »Libe Kattri ih lassen dir schön grissen biget noch dir schlecht oder gut mir get gut Libbe Kattri ich bin noch nicht folibe dindlein segen bidu pist ih schlisse meinen schlechten schreiben wittigot mit got«. — Res čast zagovorniku takih šol, gospodu Palli!

— **Novo šolo** so pričeli zidati v Vovbrah na Koroškem. Stala bo, kakor pripovedujejo, okrog 25.000 K.

Listnica uredništva.

O glavnih počitnicah na Stajerskem prihodnjič. Danes nam je zmanjkalo prostora. — V Zagreb. Hvala lepa za poslani članek! Priobčimo ga prihodnjič. Bratske pozdrave! — G. ravnatelj Lapa jne v Krškem. Vaš članek smo prejeli. Pride prihodnjič, ker imamo danes premalo prostora.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 845

Kranjsko.

Na trirazredni ljudski šoli v Žireh se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do dne 21. junija 1906.

Prosilci, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 20. maja 1906.

Št. 1232.

V šolskem okraju ljubljanske okolice je stalno oddati naslednja učna mesta s postavnimi prejemki:

1. Učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradu.

2. Učno mesto na petrazredni ljudski šoli v D. M. v Polju.

3. Mesto učitelja voditelja na enorazredni ljudski šoli v Notranjgorici.

Opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 20. junija 1906.

Prosilci ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okr. šol. svet v Ljubljani, dne 18. maja 1906.

Št. 1153.

Na trirazredni deški meščanski šoli v Krškem z nemškim učnim jezikom, s katero šolo je spojen enoletni učni tečaj, razpisujeta se s početkom šolskega leta 1906/1907 dve učni mesti s postavnimi dohodki, in sicer:

1. eno učno mesto za jezikovno-zgodovinsko strokovno skupino.

2. eno učno mesto za naravoslovsko skupino.

Prosilci morajo svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim službenim potom najkasneje do 25. junija 1906 pri c. kr. okr. šol. svetu v Krškem vložiti.

Prosilci za prvo navedeno učno mesto morajo posebno tudi dokazati, da so zmožni slovenščino kot učni predmet na meščanskih šolah poučevati. —

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 23. maja 1906.

Št. 1139.

Na dvorazredni ljudski šoli v Vremah se razpisujeta s tem izpraznjeno nadučiteljsko mesto in drugo učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 19. junija 1906.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Poštojni, dne 18. maja 1906.

Št. 1118

Na dvorazredni ljudski šoli v Podkraju se razpisuje s tem izpraznjeno nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj podpisanim potom do dne 19. junija 1906.

Prosilci, kateri v kranjski javni službi še nišo stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. okr. šol. svet v Postojni, dne 18. maja 1906.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je oglašiti pri načelniku (zdaj nadučitelj Franc Ks. Trošt na Igu pod Ljubljano.)

V društvo se sprejemajo le oni ki še niso nad 45 let stari.

Pristopnina se ravna po starostnih letih, in sicer od 20 do 25 let 2 K 50 v, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K; od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj in 1 K vpisnine. Letno se plača za rezervni fond 2 K.

Po društvenikovi smrti izplača načelnštvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po dve kroni, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po dve kroni za nadaljni slučaj smrti. Konec leta 1905 je bilo pri društvu 200 članov.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/27. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik), zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsaki 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 K
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.